

Bava Metzia (Mishnah 38a)

— **even if** — אֶפִּילוּ הוּן אֲבִידִין — **If one deposits produce with his fellow,** אֶפִּילוּ הוּן אֲבִידִין — **the custodian may not touch it,** אֶפִּילוּ הוּן אֲבִידִין — **even if it is becoming ruined** due to mice or spoilage, אֶפִּילוּ הוּן אֲבִידִין — **the custodian may not touch it,** אֶפִּילוּ הוּן אֲבִידִין — **i.e. he may not sell it.** אֶפִּילוּ הוּן אֲבִידִין — **Rabban Shimon ben Gamliel says:** אֶפִּילוּ הוּן אֲבִידִין — **He should sell it in the presence of the court,** אֶפִּילוּ הוּן אֲבִידִין — **because in so doing he is like one that returns a lost article to the owner.**

Bava Metzia (Gemara 38b)

The Gemara extrapolates from our Mishnah's ruling:
 — **From Rabban Shimon ben Gamliel's** ruling, which ordered the sale of the deposited produce to protect the absentee owner from possible loss, אֶפִּילוּ הוּן אֲבִידִין — **we may infer that the court installs a relative in a captive's property** until the captive's return. אֶפִּילוּ הוּן אֲבִידִין — **From the Sages' ruling,** which prohibits the custodian from selling the produce, אֶפִּילוּ הוּן אֲבִידִין — **we may infer that the court does not install a relative in a captive's property.**

Bava Metzia (Gemara 39a)

— **If** — שְׁבוּי שֶׁנֶּשְׁבָה — **Rav Yehudah said in the name of Shmuel:** אֶפִּילוּ הוּן אֲבִידִין — **one was taken captive,** אֶפִּילוּ הוּן אֲבִידִין — **and he left standing grain ready to be reaped,** אֶפִּילוּ הוּן אֲבִידִין — **or grapes, dates or olives ready to be harvested,** אֶפִּילוּ הוּן אֲבִידִין — **and appoints a guardian,** אֶפִּילוּ הוּן אֲבִידִין — **who is not related to the owner,** אֶפִּילוּ הוּן אֲבִידִין — **and he harvests** all the currently ripe crops, and the proceeds are retained for the owner. אֶפִּילוּ הוּן אֲבִידִין — **Afterward, [the courts] install a relative in [the captive's] property,** אֶפִּילוּ הוּן אֲבִידִין — **and he is paid the wage of a sharecropper to cultivate the land.**

המורה (מהר"א ששון סי' צג, הובא בשו"ת מהר"ם לובלין)

- 1] כל הני תלתא [שומר לזה ובעל] הניחם ושם בעליהם מדעתן בידיהם, והנם בידם ואינם הולכים לאיבוד במיתת בעליהן ועליה דידהו רמיא ומחוייבים להחזירם כשיתבעו ויבאו יורשים גדולים והרי הם כאפטרופסים שמינו בעלי הנכסים עצמם ממש.
- 2] ועוד הנשמע כזאת מעולם שבית דין ימנו אפטרופס או שיהיו נזקקים על נכסים שאין להם תובעים ושאינו נודע להם בעלים ידועים.
- 3] ועוד איכא סברא אלימתא דכיון דאין ידוע לנו קרוב יותר מי יימר שהבעל או הלוח או הנפקד אינו יורש וקרוב לבעל הנכסים מכל ישראל.

מהר"ם לובלין (שאלה יב)

- 1] ודאי אם הנפקד או הלוח איש מהימן בעיני הבית דין והנכסים של המת בטוחים אצלו דבר פשוט הוא שאין הבית דין נזקקים להוציאם מידו... אבל אם אותו הנפקד אינו איש מהימן ובטוח בעיני הבית דין בלתי ספק אצלי שעל הבית דין מוטל להוציא הפקדון מיד הנפקד ולתתו ביד איש נאמן בתורת נאמנות ע"פ בית דין.
 - 2] ומה שרצה המורה הנזכר לטעון שאין הבית דין נזקקים לנידון דגן מטעם שלא נודע לממון זה בעלים לא ירדתי לסוף דעתו הלא על כל פנים יש לממון זה יורשים שאין לך אדם מישראל שאין לו גואלים הקרוב קרוב קודם אם כן יש לזה הממון בעלים יהיו מי שיהיו ומה לנו שאין ידועים לנו בשמותיהם ובקורבה שלהם מכל מקום ישראלים הם ומחוייבים הבית דין בהשבת אבידתן.
 - 3] זהו ענין שאין הדעת סובלתו דכיון דידוע לנו שאין לנפקד זה שום צד קורבה עמו איך יניחו הבית דין הנכסים בידו לעשות בהן כטוב בעיניו ולהוציאם ולבזבזם.
- א] כתב הרא"ש מדרשב"ג וכו' דכי היכי דלגבי פירות חייב הנפקד להשתדל בתקנתם כמו כן חייבים בית דין להשתדל בתקנת השבוי... אם כן הוא הדין בכל ממון המיועד ליפסד בין שיש כאן תובעין בין שאין כאן תובעין מכל מקום על הבית דין מוטל לקיים בו מצות השבת אבידה ככל מצות השבת אבידה שהיא בלי שום תובע... ואם כן הוא הדין נמי אם מת אדם אחד ונפלו נכסיו קמי יורשין והיורשין אינם בכאן לפנינו ואינן יודעין מן הירושה שנפלה להם מחייבים הבית דין לשקוד בתקנתם מטעם מצות השבת אבידה דאין לך נכסי שבוי ונכסי יתומים גדול מזה.

שאלת יעבץ (שאלה קמב)

3] יש לי הרהורי דברים על זה [דברי המהר"ם] ממה שכתוב בחושן משפט סימן קמו, במי שהחזיק בשדה שאינה שלו מפני שלא אמר לו אדם דבר שאין מוציאין אותו מידו אף על פי שאין לו טענה וראיה עד שיבוא המערער, וצריך לומר על כרחך שמא הוא ראוי ליורשו לבעל השדה אשר מת ואיננו ולא נודעו לו יורשים... דווקא בהחזקת ישראל מיחס ונדע הוא ומשפחתו בישראל, מה שאין כן באינו ניכר כנ"ל וגם יש מי שהחזיק בנכסיו ומחיים באו לידו בהיתר ומדעת המת ולא ידענו אם יש תובע כלל בעולם ויכול להיות שזהו גם כן היורש הגמור מאיזה צד נבוא עליו להפסידו.

4] ועוד ראיה מההיא ארבע דהו מינצו עלה בי תרי דלא תפסינן לה אף על גב דאמר היאך מייתינא סהדי ואיכא לברורי ולמיקם עלה דמילתא אפילו הכי לא מזדקקין לה, ולאו קל וחומר הוא... היכא דליכא טוען לגמרי וממון שאין לו תובעים הוא אינו צריך המוחזק לטענת ברי שחזקתו ברי והמוציא מחברו עליו הראיה, ומאן מרמי ליה מידיה בטענת שמא, אע"ג דביני וביני אכיל לניכסי משמיה מיהב יהבי ליה ומהפקרא קזכי.

חתם סופר (חושן משפט תשובה קכב)

4] ונראה לי על כן בכי האי גוונא משמים זכו ליה ודידיה היא ומאן מרמא ליה מידיה, ואי ירצה לעשות ולנהוג מדת חסידות יעשה דבר לצורך נשמתה והוה גם כן קצת השבה עיין בבא קמא קט.

ואמנם למיתה לא חיישין ואיכא למיחש שעל ידי אונס לא היתה יכול לבוא למועד אשר יעדה... ואם כן על כרחך צריך לעשות בתחלה כל טעדיקי דאפשר להודיע לה טעותה דלא גרע מאבדה שצריך להכריז ובזמנינו אלו יצא הקול על ידי מגיד חדשות שקורין צייטונג... ואחר שנתעכב הדבר זמן מה ולא נודע ממנה דבר אף על גב שמעיקר הדין היה ראוי שיהיה הנזמים מונחים בידו עד שיבוא אליהו מכל מקום כיון שנזמים של זהב שכחי טובא טפי מתפילין דבי בר חבו וגם פחתא דדהו על ידי תשמיש מועט הוא נראה לי טוב יותר שישומן ויכתוב על כל פנים בפנקס הקהל שיש בידו נזמים שכך וכך שווים וישתמש בהם על מנת לתת לה שכר תשמיש לכשתשוב הנערה לתבוע.

חלקת יעקב (חושן משפט טז-יט)

ב] אין זה ענין כלל להא דסימן רנט ס"ז, המציל מהארי וזוטו של ים ושלוליתו של נהר ואפילו הבעל עומד וצוח הרי אלו שלו... כשהפקיד לו שטרות כסף מעט הכמות לא מיבעי כשיהיה עוד האפשרות לשלוח המעות לאיזה בנק בטוח לשוויץ או לארצות הברית וכדומה... ואף באופן שלא היה האפשרות לשלוח המעות חוץ להמדינה לבנק בטוח, גם כן מסתמא בדעת המפקיד שהנפקד יעשה כדן לטמון במקום המשתמר כפי הזמן והמקום.

3] אין שום ראיה משם דכל זמן שלא הביא המערער ראיה שהשדה שלו יש לחשוש שמא השדה של עכו"ם או אפילו כשהוא של ישראל כיון דשביק להשדה בידו לאכול פירות שמא מחל לו... והטעם שכתב היעב"ץ דשמא הוא ראוי ליורשו לבעל השדה אשר מת ואיננו ולא נודעו לו יורשים טעם זה תמוה גדולה בעיני דהיאך אפשר לומר כן דבאופן זה צריך לחלוק הפקדושן בין כל האחין שלו, וגם בין כל בני אחי אביו, ונוסף עוד בין כל בני אחי אביו

4] ותמוה גם סברתו לומר דמשמיה קזכיא ליה, אם כן ביאוש שלא מדעת דלא הוי יאוש נימא כיון דהוי דבר שאין בו סימן ואי אפשר שיבא בעל האבדה לנטלו אם כן משמיה קזכיא והוא של המצואו... לפסוק כהיעב"ץ דהמוחזק קנה לפי עניות דעתי אין מתקבל על הדעת כלל.

אף על גב דהמעות שייך למישהו וצריך להיות מונח בבית דין, אם לפי ראות עיני הבית דין לא יבוא שום יורש והמעות יהיו מוזנח ומאבוד מיד הכל צריכין ליתנם לארנקי של צדקה... כיון דלדעת היעב"ץ הממון כבר שייך להנפקד... בכדי שלא ישאר מעות הקדושים בידי זרים, ודאי ניחא לנו להיורשים האמיתיים שלא יתודעו לעולם מרכוש זה, ליתן לארנקי של צדקה (עי' ב"ק קח:) לזכות הקדושים.

פתחי חושן (ז, סקס"ז)

משמע מדברי [החתם סופר] וכן מדברי היעב"ץ דדוקא כשנודע שמת המלוה או המפקיד אבל אם לא נודע שמת אלא שעבר זמן רב ולא נודע היכן הוא, אף על פי שיש להניח ששכח מהמעות לא קיימי כל ההיתרים הנ"ל, ואפשר להסביר קצת דממונו של אדם אינו נפקע בשכחה... אבל כשמת וצריכים היורשים לזכות בפקדון כיון שאינם יודעים ואין עתידים לידע אין להם שם תובעים על ממון זה, ולכן זכה הלוה או הנפקד.

במעות הלואה וכן בפקדון מעות שהיה לו רשות מהבעלים להשתמש בהם, שפיר יש לסמוך על דעת הר"א ששון שיחזיק בהם עד שימצא הבעלים או שימצא יורש... ובפרט כשהלוה או הנפקד הוא איש מהימן שמודה המהר"ם לובלין... אמנם בפקדון חפץ או מעות באופן שאסור לו להשתמש בהם וכן בנדון היעב"ץ שבא יורש ותובע הפקדון קשה לסמוך על סברא דמשמיה קזכו ליה אלא שאם קרוב לודאי שכבר מת המפקיד... אבל כל זמן שיש מקום לומר שהבעלים חי אלא שהוא אנוס מלבא לתבוע הפקדון או ששכח ממנו משמע מדברי החתם סופר שלכולי עלמא לא אמרינן משמיה קזכו ליה ויכול להשתמש בו רק על פי התקנה שכתב החתם סופר.